

Trzecia kadencja Xi i zmiany strukturalne – efekty sesji parlamentu ChRL

Marcin Przychodniak

Podczas zakończonej 13 marca sesji Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych (OZPL) Xi Jinping został wybrany na trzecią kadencję na stanowisku przewodniczącego ChRL. Delegaci zatwierdzili nowy skład i strukturę rządu, np. premierem został Li Qiang, były szef KPCh w Szanghaju. Chińskie władze planują m.in. zwiększenie tempa wzrostu gospodarczego do ok. 5% w br. i przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia wśród młodych. Wystąpienia liderów ChRL podczas sesji wskazują na pogłębienie rywalizacji z USA, i na strategiczny wymiar współpracy z Rosją.

[OZPL](#) jest chińskim parlamentem, którego coroczna sesja służy m.in. przyjmowaniu nowych ustaw, które wcześniej zostały zaaprobowane przez KPCh. Podczas sesji premier ChRL zdaje raport z prac rządu i przedstawia plany na bieżący rok. Tegoroczne OZPL było pierwsze po zakończeniu pięcioletniej kadencji chińskich władz, co wiązało się z koniecznością przeprowadzenia wyborów przewodniczącego ChRL, premiera i członków rządu. Nominacje i postulaty programowe przyjęte podczas OZPL były efektem decyzji [XX zjazdu KPCh z października 2022 r.](#) i zostały zaakceptowane przez Biuro Polityczne. Ich źródłem była m.in. trudna sytuacja Chin po [zniesieniu polityki „zero COVID”](#), w tym niepewne prognozy rozwoju gospodarki. Wiązały się też ze skomplikowaną sytuacją międzynarodową ChRL, m.in. z powodu wprowadzania przez USA (we współpracy z Japonią i Holandią) restrykcji w sektorze nowoczesnych technologii.

Personalia i gospodarka. Ważną częścią sesji OZPL były wybory na stanowiska w aparacie państwowym. Xi Jinping, korzystając ze zniesienia przez OZPL w 2018 r. limitu dwóch kadencji, został po raz trzeci wybrany przewodniczącym ChRL. Wiceprzewodniczącym ChRL (funkcja reprezentacyjna) został Han Zheng – do 2022 r. członek Stałego Komitetu (SK) KPCh, głównego organu decyzyjnego w partii. Nowymi szefami OZPL i Centralnej Komisji Konsultatywno-Politycznej (ciało doradcze o niższej randze politycznej niż parlament) zostali zgodnie

z procedurami obsady stanowisk państwowych członkowie SK KPCh, odpowiednio Zhao Leiji i Wang Huning.

Nowym premierem ChRL wybrano Li Qiang – członka SK KPCh, do jesieni 2022 r. szefa partii w Szanghaju, a w latach 2004–2012 bliskiego współpracownika Xi w prowincji Zhejiang. Jego dobre relacje z przewodniczącym mają usprawnić realizację przez aparat państwowy dyrektyw i planów KPCh. Ma to odzwierciedlenie w opublikowanych po sesji OZPL zasadach działania rządu, z których wykreślono odniesienia do ideologii poprzedników Xi, a podkreślono konieczność konsultacji przez organy państwowe „ważnych decyzji” z Komitetem Centralnym (KC). Li Qiang wspierać będą nowi wicepremierzy Ding Xuexiang (nadzoruje reformę gospodarki i relacje z Hongkongiem, członek SK) i He Lifeng (odpowiedzialny m.in. za relacje ekonomiczne z USA, członek Biura Politycznego). Nowym ministrem obrony narodowej i radcą państwowym (stanowisko wyższe rangą od ministra, ale niższe od wicepremiera) został generał Li Shangfu z wojsk strategicznych, objęty sankcjami USA. Radcą państwowym został także minister spraw zagranicznych Qin Gang, były ambasador ChRL w USA, a o jego znaczącej pozycji świadczy fakt, że nastąpiło to zaraz po objęciu stanowiska ministra w grudniu 2022 r. (jego poprzednik Wang Yi czekał na taki awans pięć lat).

Nowy rząd ma skupić się na kwestiach gospodarczych. Pobudzenie sektora prywatnego, rozwój nowoczesnych technologii i zwiększenie konsumpcji są głównymi celami na

2023 r. wskazanymi w raporcie chińskiego rządu. Władze zakładają, że w br. wzrost PKB wyniesie około 5%, stopa bezrobocia w miastach – 5,5% (w lutym br. było to 5,6%, ale wśród osób w wieku 15–24 już 18,1%), a deficyt budżetowy będzie na poziomie 3%. Aby to osiągnąć, władze mają m.in. zwiększyć transfery społeczne i obniżyć podatki płacone przez firmy. Chcą też działać na rzecz wzrostu zaangażowania prywatnych przedsiębiorców, których zaufanie do rządu zmalało w ostatnich latach w wyniku ściślejszego podporządkowywania ich działalności partii (np. tworzenia komórek KPCh w przedsiębiorstwach) czy zatrzymaniu szefów koncernów, np. technologicznych. Z tego powodu coraz więcej przedsiębiorców, obawiając się skutków polityki władz, starało się wyprowadzać kapitał poza ChRL. O możliwych problemach z realizacją celów gospodarczych, nawet mimo zniesienia w grudniu 2022 r. ograniczeń wynikających z polityki „zero COVID”, świadczy m.in. stosunkowo niski wskaźnik sprzedaży detalicznej, która w styczniu–lutym wzrosła o 3,5% r/r w porównaniu z 8% w tym samym okresie w 2019 r.

Reforma struktur władzy. Podczas tegorocznej sesji OZPL przyjęło zmiany strukturalne w aparacie państwowo-partyjnym, które mają dać impuls rozwojowy gospodarce, zwiększyć niezależność od współpracy z zagranicą, a jednocześnie efektywność nadzoru KPCh nad gospodarką. W strukturach rządu powstanie Państwowe Biuro Danych, które obok już istniejącego Chińskiego Urzędu ds. Cyberprzestrzeni ma usprawnić zarządzanie danymi – ważnym elementem rozbudowy sektora technologicznego, szczególnie sztucznej inteligencji. Powstanie także Państwowy Urząd ds. Regulacji Finansowych, który przejmie kompetencje regulatorów sektora bankowego i ubezpieczeniowego. Restrukturyzacja ma objąć Ministerstwo Nauki i Technologii, m.in. odbierając mu kompetencje do oceniania i promowania najważniejszych projektów. Na sesji zapowiedziano zwolnienie 5% urzędników państwowych szczebla centralnego, a pozostałym mają zostać obniżone pensje, co ma stanowić element dyscyplinowania kadr. Według władz ma to usprawnić procesy decyzyjne. Zmianom w strukturze państwowej towarzyszą plany utworzenia nowych organów w KC KPCh. Powstać ma Centralna Komisja ds. Finansów (odpowiedzialna za tworzenie polityki finansowej), Centralny Komitet ds. Finansów (bieżący nadzór), a także Centralna Komisja ds. Nauki i Technologii, odpowiadająca za mobilizację zasobów i nadzór nad działaniem państwowych urzędów naukowych.

Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa. Sesja OZPL była także forum ważnych deklaracji na temat polityki zagranicznej ChRL. Xi Jinping dokonał ideologicznej wykładni działania Chin na arenie międzynarodowej, wskazując na dążenie do stabilizacji, ale także „odwagę, aby móc walczyć” w obronie interesów ChRL. Jednym z elementów ma być dalszy rozwój [potencjału sił zbrojnych](#). Dlatego w 2023 r. oficjalne nakłady na armię mają wzrosnąć nominalnie o 7,2% (do ponad 220 mld dol.).

Przekaz Xi wzmacnia dotychczasową retorykę obrony interesów ChRL, prezentowaną np. podczas XX zjazdu KPCh. Chiny będą aktywnie rywalizować z USA, a prezentując się jako ich przeciwwaga, chcą przekonać do współpracy państwa Globalnego Południa (do pewnego stopnia także UE). Wyrazem tej kooperacji mają być wielostronne międzynarodowe wydarzenia planowane w tym roku w Chinach: szczyt Chiny – Azja Centralna oraz trzecie forum Pasa i Szlaku. Zawarta w hasłach Xi „asertywność” znalazła odzwierciedlenie w wypowiedziach szefa MSZ o dalszym dążeniu do [przejęcia Tajwanu](#) i odpowiedzialności USA za destabilizację sytuacji międzynarodowej, a także o rozwoju współpracy z Rosją, czego wyrazem była [marcowa wizyta przewodniczącego ChRL w Moskwie](#). W sprawie wojny na Ukrainie powtórzono tezy znane z przedstawionego w marcu br. „chińskiego stanowiska na rzecz rozwiązania kryzysu ukraińskiego”.

Wnioski i perspektywy. Wybór Xi na trzecią kadencję na stanowisku przewodniczącego (bez precedensu w historii ChRL) potwierdza jego silną pozycję w polityce wewnętrznej i zagranicznej państwa. Utrwala centralizację władzy i pogłębia hierarchiczność procesu decyzyjnego, co może wpływać na zniekształcanie obrazu rzeczywistości u kierownictwa państwa, a tym samym na spowalnianie jego reakcji na rozwój sytuacji w Chinach i za granicą. Wyniki elekcji nie wskazują na możliwego następcę Xi – wiceprzewodniczący Han Zheng nie może być brany pod uwagę ze względu na wiek. Obecna kadencja Xi nie musi być więc jego ostatnią.

Decyzje OZPL wskazują, że władze są świadome problemów procesu modernizacyjnego ChRL, a także zagrożeń związanych z amerykańskimi restrykcjami technologicznymi oraz kondycją sektora finansowego i nieruchomości. Kluczowy z perspektywy KPCh jest nadzór nad sektorem nowoczesnych technologii. Dlatego zamiast wsparcia kreatywności naukowców i współpracy z biznesem władze tworzą nowe urzędy państwowe i komisje w ramach KC oraz akcentują potrzebę posłuszeństwa biznesu wobec kierownictwa partii.

Retoryka Xi oraz szefa MSZ wskazuje na kontynuację konfrontacyjnego nastawienia Chin wobec USA, także we współpracy z Rosją, ale również na potwierdzenie celów dotyczących przejęcia Tajwanu. Podkreślanie na sesji OZPL chińskich rozwiązań modernizacyjnych jako wzoru dla państw Globalnego Południa ma wzmocnić ich relacje z ChRL. Jednocześnie chińska dyplomacja będzie nadal przekonywała UE do zwiększania autonomii w ramach współpracy transatlantyckiej, także w odniesieniu do polityki USA wobec Chin. Poprawie relacji z Unią ma służyć podtrzymywanie przez Chiny wrażenia gotowości do mediacji w wojnie na Ukrainie, choć wiarygodność tych zapowiedzi osłabia chińskie wsparcie gospodarcze i polityczne dla Rosji, niekorzystne również z perspektywy interesów bezpieczeństwa Europy Środkowej i Polski.